

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

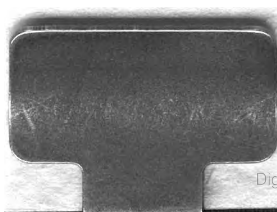
Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

3104

B

45

~~TX D. 143~~

~~EX D. 359~~

~~266 N-8~~
~~Fla.~~

3104
B45

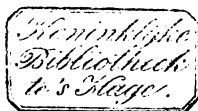
VERSLAG

VAN HET GEBEURDE

TE

PHILIPSTAD,

in de maand September 1830.

In de 32ste Aflevering van Neerlands Helden-
daden, geschreven door den Hoogleeraar
J. BOSSCHA, komt bl. 653 -- 655 de navol-
gende beschrijving voor.

» Meer zuidelijk dan Charleroi en Dinant ligt de kleine ves-
» ting Philipstad. Om de zwakheid der weinig betrouwbare be-
» zetting aldaar te vergoeden door de leiding van een' bekwaam
» opperbevelhebber, had VAN GEEN in de laatste dagen van Augustus
» den Kolonel VAN TEYLINGEN derwaarts gezonden. Het gelukte
» dezen de rust te handhaven en de vorming eener Burgerwacht te
» verhinderen, tot dat het bekend werd, dat er te Brussel tegen
» 's Konings troepen gevochten werd. Toen trok, op den 28sten Sep-
» tember eene bende gewapende burgers uit, om Brussel te hulp te
» snellen, en den 30sten brak er een gruwzaam soldaten-oproer los.
» Kanonniërs met uitgetogen sabels rukten dien dag, onder het
» geroep: »Vive les Belges'' op het arsenaal aan, en de wacht
» aldáár, gelast om vuur te geven, schoot hare geweren in de
» lucht af. — VAN TEYLINGEN deed daarop de Bezetting op het
» marktplein bij een komen en de geweren met scherp laden. De
» oproerige kanonniërs begaven zich ook derwaarts en rigtten twee
» kanons, die zij uit het tuighuis gehaald en met kartetsen ge-
» laden hadden, tegen de soldaten, die daar geschaard stonden.
» De toestroomende volksmenigte dringt op, en tiert en raast, en
» VAN TEYLINGEN vindt zich gedrongen het bevelwoord van »vuur''
» te doen hooren. Doch de geweren worden in de lucht afgescho-

»ten: de kreten der soldaten stemmen in met het gejuich van
»burgers en kanonniers; die van de officieren *Noord-Nederlanders*
»zijn, aangevallen en mishandeld door hunne eigene manschap,
»ontkomen met moeite aan de woede der soldaten. De Kapitein
»VAN DER POEL, door kolven van geweren gekwetst, zou den dood-
»steek niet ontgaan zijn, zoo de moedbetooning zijner Gade den
»woesten aanvaller niet had doen terug deinzen. Den Kapitein
»VAN STEENHARDT wordt het been door een steenworp verbrijzeld.
»VAN TEYLINGEN, te paard gezeten, tracht de orde te herstellen,
»ontziet geen gevaar en stelt zich dapper te weer tegen wie hem
»pogen aan te grijpen: door den slag van eene geweerkolf be-
»dwelmd en door een' diepen bajonetsteek getroffen, heeft hij aan
»een Franschman, die hem uit het gedrang voert, het behoud van
»zijn leven te danken 1), gevangenschap werd het deel der eed-
»getrouwen: de ontrouwen werden opgenomen in de zamenvloeiing
»van strijdkrachten, waaruit een Belgisch leger stond geboren
»te worden.

Met de bijzonderheden dezer zoo treurige episode in den Belgischen opstand naauwkeurig bekend, komt mij de bovenstaande beschrijving wel voor, eenige nadere toelichting te verdienen.

Het was ten gevolge van een paar onstuimige avonden in het garnizoen van *Namen*, bij den aanvang van den Belgischen opstand, en bijzondere omstandigheden, die zich in de kleine vesting *Philipstad* vereenigden, *niet uitsluitend bestaande in de zwakheid van de weinig betrouwbare bezetting*, dat ik door den Luit. Generaal VAN GEEN, het 6de Groot Militair kommando kommanderende, den 28sten Augustus van den jare 1830 aldáár tot opperbevelhebber benoemd werd; met den last om mij tevens met de nog kleinere vesting *Mariéburg* in verstandhouding te stellen, en het platte land te laten surveilleren.

1) Het was een op pensioen gesteld tweede luitenant der kavallarie met name LA GONNE.

De aanwezige troepen in die vesting bestonden, behalve de staf of état-Major, uit het 2de Bataillon der 12de Afdeeling Infanterie, na de opkomst der Miliciens sterk 16 officieren en meer dan 850 onderofficieren en verdere manschappen, uit ééne Compagnie Artillerie van het Bataillon N. M. N° 5, sterk 2 officieren en 86 onderofficieren en verdere manschappen, en één officier en 5 tot 8 Marechaussés 1). Allen waren Walen en Luxemburgers, op 60 à 70 onderofficieren en verdere manschappen na. — Onder de Officieren waren maar vier Zuid-Nederlanders, als: de Kapitein van de compagnie Artillerie, één Kapitein der Infanterie, de Plaatsmajoor en de Luitenant der Marechaussés. Het stadje had 1100 inwoners.

Den 30sten had ik deze mijne betrekking aanvaard, en had het geluk, de geheele daaropvolgende maand, tot in den morgen van den 30sten, het hecht in handen te houden, — *niet* zonder onaangenaamheden, kwellingen en bemoeijingen van allerhande aard.

Al spoedig had ik de overtuiging, dat er nog vele militairen van minderen rang dan die van officier in het garnizoen aanwezig waren, die zoo door taal als lang verblijf in het stadje, veel te veel in aanraking kwamen met het kwalijkgezinde gedeelte der bevolking. — Proclamatiën, die den militair tot oproer en desertie aanzetteden, werden uitgestrooid en aangeplakt, in menigte den 10^{den} en den 19^{den} herhaald 2).

Hoe ongeloofelijk het schijnen moge, den 11^{den} had men de stoutheid in de onder mijn bevel staande vesting te delibereren, of men de Brabantsche vlag *al* of *niet* zou uitsteken? En alhoewel ik de verzekering had, dat men daartoe *niet* zou overgaan,

1) Het personeel der heeren officieren zie bijlage.

2) Dien ten gevolge werden door mij alle die middelen aangewend, welke ik geschikt oordeelde, om op den goeden geest van den militair werkzaam te kunnen zijn, en den burger tevens ontzag konden inboezemen. Gevoegd bij eene uitloving van 50 gulden door den Luit. Generaal VAN GEEN, aan den genen, die, door bewijzen gestaafd, één der aanzetters tot oproer en desertie zoude kunnen aangeven, had dit een artikel in de *Courier des Pays Bas* van den 15^{den} September 1830 ten gevolge.

zoo waren mijne maatregelen genomen, daar dit, dit spreekt wel van zelve, nimmer door mij zoude zijn gedoogd geworden; doch, tevens verplicht, al wat tot rumoer aanleiding zoude kunnen geven, te vermijden, (daar niets liever gewenscht werd), wilde ik inmiddels van mijne tegenwoordigheid doen blijken, door het rond rijden der wallen, toen bij het opstijgen mijn paard, op de gelukkig nog geslotene plaats mijner woning, door de helling der keisteenen, waarop mijne aandacht niet gevestigd geweest was, op zijde sloeg, en ik eene zoodanige kneuzing aan den regtervoet bekwam, waarvan de overblijfselen nog aanwezig zijn, — dat ik meer dan acht dagen verplicht ben geweest het huis te houden; gedurende het overige gedeelte der maand in mijne dienst bijzonder gehinderd werd, en eerst genas, toen ik later, ten gevolge mijner bekomenen wonde, geruimen tijd bedlegerig bleef. — Eerst toen ik berigt van den gunstigen afloop der beraadslaging bekwam, kon ik geneeskundige hulp inroepen. Het waren pijnlijke oogenblikken, bij de onzekerheid wat zoude *kunnen* gebeuren.

Mariënborg baarde veel bekommering, door de aldaar te verrigten werkzaamheden, waardoor de Kapitein der Genie VAN DEN KERKHOFF er zich tot laat in de maand *meestal* moest ophouden; en de bevolking van het nabij gelegen *Couvin* zeer oproerig was, zoodat ik in last had bij nood eene versterking daarheen te zenden.

Nadat het mij gelukt was de Brabantsche vlag den 20sten te *Nîmes*, te *Oignies*, (een dorp op de uiterste grenzen, alwaar zij met verzwarende omstandigheden was opgestoken geworden), — te *Florenne*, te *Walcourt* en in geheel den omtrek te doen verdwijnen, werden de dagen van den 23sten tot den 27sten in eenen staat van onzekerheid doorgebracht, zonder *eenig* berigt wat er elders voorviel, waarbij de heethoofden, — *niet eene gewapende bende*, — in het stadje bekend, het verlieten, en *vermoedelijk* even als de vele inwoners uit de omliggende dorpen, naar *Brussel* optrokken, waarvan door mij steeds de rapporten naar het Hoofdkwartier te *Namen* werden opgezonden. — En zoo naderden wij het tijdstip van het zoo te regt door den geachten Hooggeleeraar genoemd wordend *gruwzaam soldatenoproer*. — Ten eiude zich nu

echter eenigzins van den samenloop der omstandigheden, die tot hetzelfde in verband staan, een denkbeeld te kunnen vormen, zij het noodig te weten :

Dat door mij, bij mijne komst in *Philipstad*, in het arsenaal drie veldstukken en één houwitzer, met hunne voorwagens, behoorlijk van amunitie voorzien, gevonden werden, gereed en bestemd, om, naar luid van den inhoud mijner instructie, in veronderstelde gevallen, door mij op de grenzen te worden gebruikt.

Dat het stadje is gebouwd rondom eene markt, waarop van af de wallen tien hoofdstraten uitloopen, welke hoofdstraten door andere worden verbonden, en de twee voornaamste naar de twee aanwezige poorten (de Fransche en Namensche) leiden.

Dat de hoofdwacht is aan de markt.

Dat het arsenaal zich bevindt in hare nabijheid, in de straat links van de Hoofdwacht.

Dat de kazerne der Infanterie is in eene naauwe straat links en achter de hoofdwacht.

Dat de kazerne der Artillerie was in eene der straten tegen over die van het arsenaal, in de nabijheid van den wal.

Dat mijne woning was op de markt tegen over de Hoofdwacht.

Tot meerdere opheldering mag achter staande teekening dienen, waarop de voornaamste straten en gebouwen, voor dit verhaal benodigd, voorkomen 1).

Bij eene order, door mij reeds den 6^{den} September uitgegeven, werden ieder zijne verplichtingen voorgeschreven in geval van alarm, en daarbij onder anderen bepaald, dat: als dan het Bataillon Infanterie zich zou stellen op de markt, doch *niet* dan bij volstrekte noodzakelijkheid of daartoe gegevene order zoude *laden*.

Dat de politiewacht van de kazerne der Infanterie onmiddellijk aan het arsenaal zou post vatten, ter beveiliging van het etablissement, tot dat zij door de kompagnie Artillerie zou worden afgelost, — en wat daarbij verder werd voorgeschreven.

1) In het stadje waren nog vele toen onbewoonde kazernen.

Den 28sten ontving ik eindelijk bericht van den Luit. Generaal VAN GEEN, in antwoord op mijne rapporten wegens het verdwijnen van personen enz., *gunstige* tijdingen mededeelende omtrent de gebeurtenissen te Brussel, gedateerd 27 September 1830, waarin ik mij met de overige Heeren Officieren niet weinig verheugde. Toen reeds vroeg in den morgen van den 30sten, het *Journal de la Belgique*, in dato 28 September 1830 N°. 271, in de vesting *Philipstad* verscheen, waarin op pag. 862 het besluit van het Belgisch provisoir Gouvernement voorkomt: *dat de Belgische Militairen van hunnen eed aan den Koning gedaan, ontslagen werden, met aanmaning en oproeping om de partij der Belgen te nemen.* En wat verder in dat journaal te lezen staat.

Als in een oogenblik waren deze tijdingen door geheel het stadje verspreid. De Heeren Officieren, op dat oogenblik bij een gekomen, zoowel die der Zuidelijke als der Noordelijke Provinciën, verzekerden mij van hunne stellige trouw aan Vorst en Vaderland. Het arresteren van een' onderofficier, die gedeserteerd was, gevoegd bij de bekend geworden tijdingen, gaven aanleiding tot zamenrotting en oproerige bewegingen van militairen en burgers, en het kwam mij meer dan noodzakelijk voor, de troepen onder de wapenen te doen komen, waartoe het sein, het slaan van alarm, op *mijne* orders gegeven werd.

Door den val van den 11^{den} verplicht te paard te ageren, daar het gaan zonder steun mij nog zeer moeilijk viel, reed ik stapvoets, met opzet, door eenen troep burgers, staande aan den ingang der straat, die naar de Fransche poort leidt, (waaronder de zoo bekend geworden republikein SEBON, toenmaals Administrateur van 's Rijks schatkist, die zich steeds onthouden had, om met mij in eenige de minste aanraking te komen), en voegde hun toe: *Mes amis ceci ne vous regarde pas! il me semble que vous devriez rentrer chez vous.* In het midden der straat gekomen, jouwden zij mij na: *oui, cela nous regarde! cela nous regarde!* Aan de poort gekomen, vond ik die, overeenkomstig mijne gegevene voorschriften, behoorlijk gesloten en de brug opgehaald, hetgeen ook aan de Namensche poort was opgevolgd, en de beide Heeren Officieren, de 1ste Lui-

tenant DE HART en de tweede Luitenant JUST DE LA PAISSIÈRES, aan die poorten de wachten kommanderende, kwamen hierdoor veel onheils voor. Eene menigte landlieden was spoedig dáár, om de stad binnen te dringen 1).

Ik begaf mij daarop onmiddellijk naar de kazerne der infanterie, met de hoop, het Bataillon, zoo al niet geheel, ten minste voor een groot gedeelte, onder de wapenen te zullen vinden, waarin ik mij bedrogen vond. Er heerschte confusie, en men was bezig met het uitgeven van patronen. Hierover ontevreden, gelastte ik, dat men zorgen zou, dat het Bataillon geschaard kwam, toen op dat zelfde oogenblik een pelotonsvuur van de zijde der markt gehoord werd, waarop ik ongeduldig, mijnen degen trok, en, door de naauwheid der straat verplicht uit de flank te marcheren, mij met het gedeelte, dat aangetreden was, na het laten geven van den roffel, met slaande trom door *de rue de la balance* naar de markt begaf. Daar gekomen, stond ik met de mijnen tegenover de menigte burgers en kanonniers, met de *drie veldstukken* en den *houwitzer* vóór de straten aan de zijde der Namensche poort (op de teekening aangewezen) geplaatst, met de brandende lonten in de hand.

De manschappen der compagnie Artillerie, wetende, dat die *veldstukken* en de *houwitzer* in het arsenaal aanwezig waren, hadden bij het aantreden na het slaan van alärm, hunne officieren den wal opgejaagd, en waren toen met uitgetrokken sabels, en onder den kreet van: *Vivent les Belges!* in het gezigt der hoofdwacht 2)

1) De poternen waren, bij de aangewende middelen ter verdediging voor aanval van buiten, die zich door de drooge gracht zonder palissaden, en ook door de zwakheid van het garnizoen, tot den kapitalen wal hadden moeten bepalen, toegemetseld geworden, en zoo waren de twee poorten de éénige toegangen tot de stad.

2) Het toeval wilde, dat de Belgische Kapitein BOUVIER van het Bataillon Infanterie dien dag de hoofdwacht kommandeerde. Bij de vereeniging der Heeren Officieren tegenwoordig, verzekerde mij die officier in het bijzijn van geheel het korps Officieren, aan eed en pligt getrouw te willen zijn. — Zoude die Kapitein den aanval der kanonniers hebben kunnen verhoeden? Ik kan het niet bepalen.

naar het gebouw gestormd, alwaar de politiewacht, die inmiddels ter beveiliging van het etablissement, dáár, tot dat zij zoude worden afgelost, had moeten post vatten, in de lucht had geschoten. Dit was het schot, dat ik gehoord had.

Het doel der Artillerie was niet moeilijk te raden. Niet geheel overtuigd van den geest der Infanterie, hadden zij de stukken geladen. Geen oogenblik was te verliezen. En zoo gaf ik al dadelijk den last aan den Kapitein VAN DER POEL, de eerste compagnie van het Bataillon kommanderende, de geweren te laten vellen, en zich van de stukken meester te maken; op hetzelfde oogenblik nogtans, dat deze officier hiertoe zijne kommando's deed, schoten eenige manschappen hunne geweren in de lucht af, hetwelk onmiddellijk door de andere gevolgd zijnde, de grootste confusie veroorzaakte, en een onophoudelijk twee-gelederen-vuur daarstelde, waardoor verraad en ongehoorzaamheid aan de officieren, maar al te zeer blijkbaar werden. Dit alles was als het ware in een oogenblik des tijds geschied.

Toen was ik verplicht af te stijgen en mijn paard te laten loopen. — Reeds was door eenen commies, THIRIONNET genaamd, gewezen Sergeant-Sappeur der 9de Afdeeling Infanterie, bij dewelke hij onder mijne orders gediend had, Ridder van het Légioen van Eer, naar de teugels van mijn paard gegrepen geworden, dat hem echter kwalijk bekomen was. Alle pogingen werden aangewend om de orde te herstellen, den soldaat tot zijnen pligt te brengen en meester te blijven. Doch vruchteloos. Het was den Kapitein VAN DER POEL wel gelukt, zich van één der veldstukken meester te maken, doch zijne manschappen wilden hem verder niet gehoorzamen. Daarop met een gedeelte der zijnen nog post bij een der kruidmagazijnen gevat hebbende, ontving hij zelf aldáár eenen slag met den kolf van een geweer op het hoofd en werd daarbij ernstig gewond.

Men had het nu op mij gemunt. Althans naauwelijks was ik afgestegen, of ik verraste door eene wending eenen fuselier, die niet veel goeds in den zin had; toen ik mij al dadelijk tegenover twee onder-officieren der Artillerie bevond, die het niet beter voor-

hadden, tot dat ik, met het voornemen, ware het mogelijk, *groot* ongelukken voor te komen, tot voor één der stukken was doorgedrongen, van achter hetwelk onverhoeds een burger kwam voorschieten, die mij eenen zoodanigen stomp met de vuist op de borst gaf, met bijvoeging van de bewoordingen: *Tu as frappé un bourgeois!* dat ik naar mijnen adem halende, te gelijker tijd, en, als het ware op hetzelfde oogenblik, eenen bajonetsteek even onder het linker schouderblad bekwam, waardoor mij, onmiddellijk den mond vol bloed bekomen hebbende 1), het verder handelen en spreken belet werd, en ik, hoe weet ik zelf niet, mij in de armen van den Heer LA GONNE bevond, die mij toevoegde: *Colonel! vous êtes blessé! il faut vous rendre* en mij daarop in persoon verdedigende, met behoud van degen, sjerp en epauletten uit het gedrang naar mijne woning voerde 2); — alwaar het eerste verband onder zeer onstuimige tooneelen, in de keuken van het huis van Mevrouw PETIT, gelegd werd, tot dat men mij naar een achter bovenvertrek bragt, alwaar ik nu voor verdere beleedigingen veilig scheen te zullen zijn.

De wanorde, zoo als mij berigt werd, was daarop boven alle beschrijving.

Een kanonnier, die zijn bloed nog eens koelen wilde, werd door den genoemden Heer SERON om het lijf gevat, hem toevoegende: *Malheureux, qu'est ce que tu vas faire?* op het oogenblik dat hij één der veldstukken, op het huis van Mevrouw PETIT gerigt, wilde afsteken. De Hollandsche Officieren waren hun leven niet zeker. De onderofficieren en soldaten kenschetsten zich, door eenen los.

1) Later is gebleken, dat de wond van eenen zeer ernstigen aard was, zijnde tot in de long doorgedrongen.

2) Deze persoon had vroeger bij de Fransche kavallerie gestaan; was bij de vereeniging van Holland en België als Luitenant bij de 9de Afdeling Infanterie geplaatst geworden; gepensioneerd had hij zich in *Philipstad* gevestigd; en had in den toenmaligen opperbevelhebber één zijner vorige Bataillons-kommandanten (bij wien hij als een verdienstelijk Officier bekend stond), terug gevonden. Alhoewel door mij niet waargenomen geworden zijnde, had hij zich te dier gelegenheid aan de Belgische zijde geschaard, — doch had, des niet te min, de edelmoedigheid mij het leven te redden.

bandigen haat tegen hunne vorige bevelhebbers, waarop zij als het ware jagt maakten, en waarvan de meesten het behoud van hun leven aan het weldenkend gedeelte der burgerij, en zoo ik vermeen, ook enkelen aan den in het Bataillon dienenden Belgischen Kapitein BOUVIER te danken hebben. Al verder werd mij berigt, dat bij zware mishandeling, den braven Kommandant WEIJENHORST de epauletten van de schouderen waren gerukt; dat een Luitenant, door eenen hoop woeste soldaten vervolgd, zich in eens omwendende, hun zijne borst aanbood, waarop zij aflieten. De Kapitein VAN DER POEL, die reeds belangrijk gewond geworden was, werd in den loop van den dag, het leven door zijne moedige gade, eene Luxemburgsche van geboorte, uit eene aldaar bekende en geachte familie, gered, toen zij hare landgenooten, die het niet goed met hem voorhadden, in het Luxemburgsch patois mel kracht aansprak, en het geluk had, hen van gedachte te doen veranderen. De Kapitein STEENHARDT viel door een' hem toegeworpen keisteen en brak zijn regterbeen. De tweede Luitenant BROSS, — later te *Doornik* overleden, — werd mede ernstig gewond. Een kanonnier ontving een gevaarlijk schot. Twee burgers werden mede gewond, waarvan één, de zoon van den Districts-Commissaris ROSSE, de bajonetten op den 1sten Luitenant DE VEIJE gerigt, afwendde, en daarbij zelf een steek ontving.

Een Comité de Sureté en burgerwacht, waarvan twee schildwachten voor mijne woning geplaatst werden, waren spoedig georganiseerd. Des niet te min hield het rumoer en schieten aan, tot laat in den avond, toen de bezetting, — het viel juist op den 30sten, dat de miliciens gewoon waren naar huis te gaan, — met wegwerping hunner wapenen, en na de kazernen deerlijk geteisterd te hebben, het stadje op 150 man na verlieten. In den namiddag ten half drie ure, had ik bij schriftelijke order, door den 1sten Luitenant DE VEIJE, die de dienst van Adjutant gedurende die maand bij mij met den meesten ijver en zorg had waargenomen, opgesteld, en door mij nog in de keuken bij het eerste verband, zoo goed het gaan kon, geteekend, — het kommando aan den Kapitein BOUVIER overgegeven, als de eenige daartoe, in de gegevene omstandighe-

den, geschikte persoon. Kort daarna werd die officier tot Luitenant Kolonel in Belgische dienst bevorderd.

In den loop van den volgenden dag werden de Hollandsche Officieren vereenigd; gevangen verklaard, en na verloop van drie weken, met uitzondering van mijn persoon en den Kapitein STEENHARDT, die niet vervoerbaar waren, onder de schandelijkste bejegeningen, (voornamelijk te *Namen*) naar het Kasteel aldaar, en nog drie weken later, naar *Doornik*, vervoerd; terwijl de Hollandsche onderofficieren en verdere manschappen den 30sten, en den daarop volgenden dag (1 October), ter poorte van *Philipstad* waren uitgezet en aan hun lot overgelaten geworden.

Zoo eindigde deze episode in den Belgischen opstand in de kleine vesting *Philipstad* 1). Wel een der treurigste die den Officier, wien het hart goed geplaatst is, overkomen kan. Meer dan acht dagen lag ik moreel en fysiek gewond, bij onafgebrokene hevige koorts en op mijne legerstede, alvorens tot een tweede verband mogt worden overgegaan. Door de onophoudelijke zorgen van den kundigen Officier van Gezondheid der 2de klasse VON KRISS, en de welwillende hulp en bijstand ten huize van Mevrouw PETIT genoten, — waarin ik echter ook nog vele onaangenaamheden te verduren had, — heb ik het geluk gehad te herstellen. — In de maand Januarij 1831, na dat men mij naar *Doornik* had willen transporteren, en men mij geweigerd had in *Philipstad* te blijven, werd mij op het onverwachtst het voorstel gedaan, ten gevolge van daar toe aangewende pogingen, geheel buiten mij om, om ter verdere herstelling naar mijne haastede te vertrekken, mits gedurende de onlusten, op mijn woord van eer, niet tegen België te ageren, — hetgeen door mij, na eenig bedenken werd aangenomen. — De Kapitein STEENHARDT was toen nog niet hersteld.

Eene afdeeling Belgische troepen, door eene bende opstandelingen vergezeld, was den 30sten September 1830 op weg van *Charleroi*

1) Betrekkelijk het ter dier gelegenheid voorgevallene vindt men almede een artikel in het 8ste N^o. van de *Emancipation*, in dato 23 October 1830.

naar *Philipstad*, doch keerde terug, toen zij hoorde dat het *dáár* afgeloopen was.

Ook *Mariënborg* viel. Ben ik goed onderrigt, dan wist een Belgisch Kapitein, door meerder zijner landgenooten ondersteund, de Hollandsche Officieren, *dáár* aanwezig, te verrassen en gevangen te verklaren. — Voor de waarheid hiervan echter durf ik niet instaan. Wel dat troepen uit *Philipstad* met geschut daarheen trokken, waartoe zelfs mijne paarden gebruikt werden, doch die ook terugkeerden, toen zij hoorden, dat de zaak ook daar zijn beslag bekomen had.

UTRECHT, den 1sten Augustus 1853.

De toenmalige Kolonel, Opperbevelhebber der Vesting Philipstad, thans Generaal-Majoor. en Lid van het Hoog Militaire Gerechtshof,

VAN TEIJLINGEN VAN HILVARENBEEK.

BIJLAGE.

STAAT

DER

HEEREN OFFICIEREN,

BEHOORD HEBBENDE TOT HET GARNIZOEN TE PHILIPSTAD,

in de maand September 1830.

- H. T. VAN TEIJLINGEN, Kolonel, Opperbevelhebber.
VAN WEIJENHORST, Majoor, plaatselijke Kommandant.
DE VIGNIAL, Kapitein plaats Majoor.
J. DE BARRY, Majoor, plaatselijke Artillerie-Kommandant.
P. J. G. VAN DEN KERKHOFF, Kapitein der Genie.
LE FEBVRE, Conducteur. — (Belg).
ANCION, 1ste Luitenant-Magazijnmeester.

Officieren van het 2de Bataillon 12de Afdeeling.

- O. BYRDE, Majoor.
C. YSKE, 1ste Luitenant-Adjutant.
P. J. VAN DER SLOOT, Luitenant-Kwartiermeester.
VON KRISS, Officier van Gezondheid 2de klasse.
C. W. A. VAN DER POEL, Kapitein.
L. BOUVIER, id.
H. G. VAN STEENHARDT, id.
M. S. DE JONGE, id.

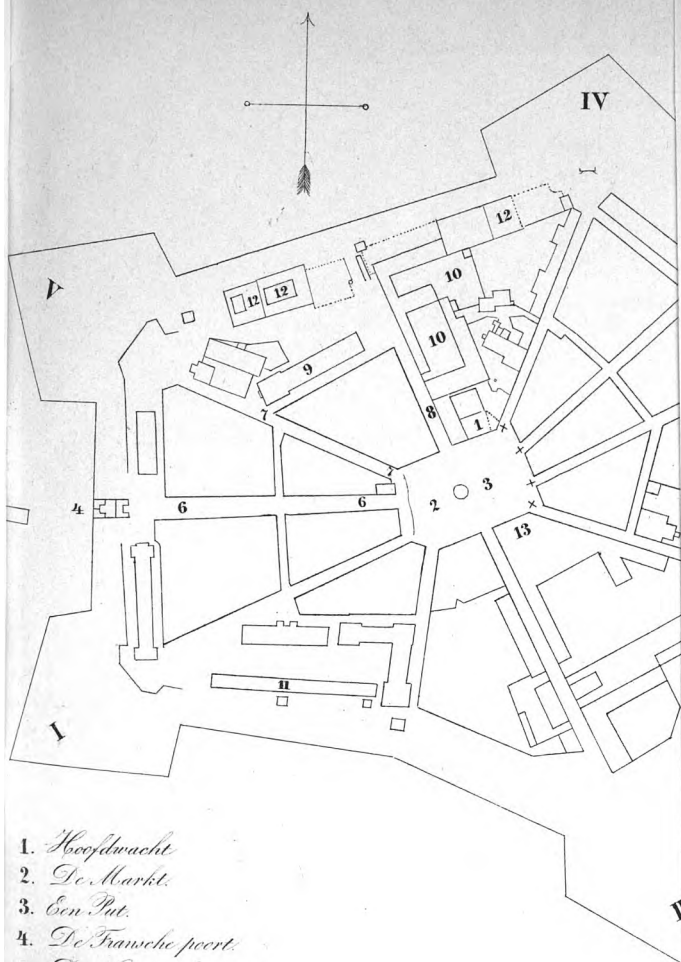
B. W. DE HART,	1 ^{ste} Luitenant.
R. F. DE RAVALLET,	id.
J. P. DE VEIJE,	id.
J. D. DE JONG,	id.
H. A. BROSS,	2 ^{de} Luitenant.
F. A. JUST DE LA PAISSIÈRES,	id.
A. VAN HOOIJDONK,	id.
J. SCHREURS,	id.

*Officieren der Kompagnie Artillerie van het
Bataillon N. M. n° 5.*

C. A. J. HIBBELINCK,	Kapitein.
VON PRUISSEN,	2 ^{de} Luitenant.

Officieren der Marechaussés.

Eerst de tweede Luitenant FLORY, doch heel in het begin der maand afgelost door den 1sten Luitenant DEGAY.

1. Hoofdwaacht.
2. De Markt.
3. Een Put.
4. De Franche poort.
5. De Namensche poort.
6. Rue de France.
7. Rue de la Balance.
8. Rue de l'Arsenal.
9. Kazerne der Infanterie.
10. Het Arsenal.
11. Kazerne der Artillerie.
12. Kruidmagazijnen.
13. Nijne Woning.

